

РЕЙ БРЕДЪРИ ПРАТЕНИКЪТ

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Мартин знаеше, че отново е настъпила есен — Песът дотича в къщата, носеше със себе си вятър, скреж и миризмата на загниващи под дървото ябълки. В рунтавата му тъмна козина се бяха заплели златник, прахоляк от отиващото си лято, калпаче от жълъд, косъмчета от катерица, перо от отлетяла на юг червеношийка и листа като въглени, изпадали от огненочервените кленове. Песът подскочи. Дъжд от чуплива папрат, клонче от къпина и блатна тревичка се изсипаха на леглото на Мартин. Не, нямаше абсолютно никакво съмнение — този невероятен звяр беше октомври!

— Тук, момче, тук!

И Песът се присламчи до топлото тяло на Мартин с всички огньовете и пламъчета на сезона, изпълни стаята с леки или тежки, влажни или сухи аромати на скитничеството. През пролетта миришеше на люляк, перуника, на прясно окосена трева; през лятото се появяваше с изцапани със сладолед мустаци, миришец на фишек, фойерверки, въртележки, изгорял от слънцето. Но есента! Есента!

— Пес, как е навън?

И Песът разказваше, както беше разказвал винаги. Лежачият Мартин откри, че есента е същата, каквато бе и преди болестта да го прикове към леглото. Сега до него бе свързката му, неговият пратеник, бързо движещата се част от него, която пращаше с вик да тича и да се връща, да обикаля и души, да събира и носи времето и тъканта на световите в градчето, околностите, потока, реката, езерото, мазето, тавана, килера или стаичката за въглища. Стотици пъти на ден получаваше в дар слънчогледови семки, сгурия от пътеката, млечка, див кестен или пък миризмата на презряла тиква. Сновеше из всички кътчета на вселената; личеше си в козината му. Протегни ръка и ще я докоснеш...

— А тази сутрин къде беше?

Но и без приказки бе ясно, че Песът е тичал из хълмовете, където есента лежи в свежестта на житата, където децата лежат на погребални кладни, върху купища опадали листа, докато Песът и светът са прелитали край тях. Мартин потръпна, когато пръстите му се заровиха в гъстата козина и се зачетеха в дългото му пътуване. През ожънати полета, над проблясъците на потока в дерето, през мраморната покривка на гробището, в гората. В страхотния сезон на подправки и

редки аромати Мартин тичаше чрез пратеника си, обикаляше навсякъде и се връщаше у дома.

Вратата на спалнята се отвори.

— Твоето куче пак е направило беля.

Майка му донесе чиния с плодова салата, какао и препечен хляб. Сините ѝ очи святкаха.

— Мамо...

— Навсякъде рови. Тази сутрин е направил дупка в градината на госпожа Таркин. Направо е побесняла. Това е четвъртата му дупка за тази седмица.

— Може би търси нещо.

— Глупости, просто е ужасно любопитен. Продължава ли така, ще го вържа.

Мартин погледна майка си, сякаш виждаше непознат.

— О, не! Как ще научавам какво става, ако Пес не ми разказва?

Майка му омекна.

— Това ли прави? Разказва ти разни неща? — тихо попита тя.

— Няма новина, която да не ми е донесъл; няма *нищо*, което да не мога да открия у него!

Двамата погледнаха Песа и сухите тревички и семенца по юргана.

— Е, да тича където си иска, стига да не копае където не бива — рече накрая майка му.

— Тук, момче, тук!

И Мартин закрепил на нашийника му малка бележка:

МОЙ ГОСПОДАР Е МАРТИН СМИТ —
ДЕСЕТГОДИШЕН — БОЛЕН НА ЛЕГЛО — ОЧАКВАМЕ
ГОСТИ.

Песът излязъл. Мама отвори вратата и го пусна да излезе.

Мартин седеше в леглото и се заслушваше.

Някъде далеч се чуваше как Пес тича в тихия есенен дъжд. Чуваше се как лаят му затихва, усилва се и отново затихва, докато пресичаше алеята и ливадата, за да срещне господин Холоуей и

металната миризма на смазка от деликатните вътрешности на часовниците, които поправяше в домашното си ателие. Или пък щеше да доведе господин Джейкъбс, бакалина, чиито дрехи са пропити с миризма на маруля, целина, домати и с онзи загадъчен аромат на червени демони върху кутиите пикантна шунка. Или пък господин Джексън, госпожа Гилеспи, господин Смит, госпожа Холмс, или *който и да е* приятел или познат — срещнат, притиснат в ъгъла, умоляван, разтревожен и в крайна сметка подкаран към къщи за обяд или чай с бисквити.

Сега чу Пес някъде долу, следван от нечии стъпки в лекия дъжд. Звънецът звънна, мама отвори, разнесоха се гласове. Мартин се изправи с грейнало лице. Дъските на стълбището изскърцаха. Тихо се засмя млада жена. Госпожица Хейг, естествено, учителката му!

Вратата се отвори.

Мартин имаше гости.

Утро, следобед, вечер, зора и здрач, слънце и луна се сменяха с Пес, който вярно докладваше температурата на чим и въздух, цвета на пръст и дърво, плътността на мъгла и дъжд... Но най-важното бе, че водеше отново и отново, отново и отново госпожица Хейг.

В събота, неделя и понеделник тя печеше тарталети с портокалова глазура, носеше му от библиотеката книги за динозаври и първобитни хора. Във вторник, сряда и четвъртък успяваше по някакъв начин да я бие на домино и на дама — как е възможно, викаше тя, след което падаше на шах. В петък, сряда и четвъртък говореха, без да спират, тя бе тъй млада, весела и красива, кестенявата ѝ коса бе тъй мека и блестяше като есента зад прозореца, вървеше толкова леко и бързо, сърцето ѝ биеше тъй топло, когато го чу един следобед. Най-прекрасното обаче бе, че притежаваше тайната на знаците и можеше да разбира Пес и символите, които намираще и измъкваше от козината му с прекрасните си пръсти. Със затворени очи и засмяна, тя гадаеше с глас на циганка по съкровищата в ръцете си.

А в един понеделник следобед госпожица Хейг бе мъртва.

Мартин бавно се надигна в леглото и прошепна:

— Мъртва?

Мъртва, каза майка му. Да, мъртва, загинала при катастрофа на една миля от градчето. Мъртва, да, мъртва, което означаваше студ за Мартин, което означаваше мълчание, белота, зима, настъпила много

преди времето ѝ. Мъртва, мълчалива, студена, бяла. Мислите се носеха в кръг, запърхаха и се спуснаха с шепот.

Мартин прегърна Пес; обърна се замислен към стената. Жената с есенна коса. Жената с нежния смях и веселите очи, които следяха устата ти, за да не изпуснат нито една твоя думичка. Другата-половина-на-есенната-жена, която разказваше неразказаното от Пес. Ударът на сърцето в средата на сивия следобед. Замлъкващ удар...

— Мамо? А какво правят в гробището, под земята? Просто си лежат ли?

— Да, *лежат*.

— Лежат? *Само това ли правят?* Не изглежда особено забавно.

— За Бога, изобщо не е измислено да бъде забавно.

— Защо не излизат, не скачат и не тичат, ако им омръзне да лежат? Доста глупаво от страна на Бог...

— Мартин!

— Ами Той би могъл да се отнася към хората по-добре, отколкото да им заповядва да лежат завинаги. Та това е невъзможно. Никой не може да го направи! Опитах веднъж. И Пес се опитва. Казвам му — мъртъв Пес! Той се прави на мъртъв известно време, но после му доскучава, започва да размахва опашка или отваря едно око и ме гледа. Обзалагам се, че понякога и хората в гробището правят същото. Как мислиш, Пес?

Пес излая.

— Стига си говорил такива неща! — сгълча го майка му.

Мартин се загледа в нищото.

— Бас държа, че точно това правят.

Огънят на есента оголи дърветата и подгони Пес още по-надалеч, караше го да пресича потока, да обикаля гробището и да се връща по здрач, сподирен от залпове кучешки лай, от който дрънчаха прозорците.

През последните дни на октомври Пес започна да се държи странно, сякаш вятърът се бе променил и духаше от непозната страна. Стоеше и трепереше на верандата. Скимтеше, вперил поглед в пустошта извън града. Не водеше никакви гости. Стоеше така и трепереше часове наред, заслушан в нещо, после се изстрелваше надалеч, сякаш някой го беше повикал. Всяка вечер се връщаше все

по-късно и по-късно, самичък. Всяка вечер главата на Мартин потъваше все по-дълбоко и по-дълбоко във възглавницата.

— Хората са заети — казваше майка му. — Не са имали време да забележат етикета на нашийника. Или са искали да минат, но са забравили.

Имаше обаче и нещо друго. Имаше го трескавия блясък в очите на Пес, скимтенето късно нощем, докато сънуваше нещо. Треперенето в тъмното, долу под леглото. Начинът, по който понякога стоеше по половин нощ и гледаше Мартин, сякаш искаше да сподели някаква голяма и невъзможна тайна, но не знае как да го направи по друг начин, освен да тупка бясно с опашка по пода или да се върти като побеснял в кръг, без да спира нито за миг.

На 30 октомври Пес изтича навън и изобщо не се върна, дори след като родителите на Мартин започнаха да го викат след вечеря. Ставаше късно, улиците и тротоарите опустяха, стана студено, къщата някак опустя, стана празна.

Дълго след полунощ Мартин лежеше и гледаше света оттатък студените стъкла на прозореца. Вече нямаше дори есен, тъй като го нямаше Пес, който да му я донесе. Нямаше да има и зима — та кой щеше да му донесе сняг? Татко? Или мама? Не, нямаше да е същото. Не биха могли да играят играта с нейните специални тайни и правила, звуци и пантомими. Няма вече сезони. Няма време. Посредникът, пратеникът се бе изгубил из дивата джунгла на цивилизацията — отровен, откраднат, сгазен от кола, захвърлен в някоя канавка...

Мартин скри лице във възглавницата и захлипа. Светът бе картина под стъкло, недосегаем. Светът бе мъртъв.

Мяташе се в леглото; три дни след Все светии тиквените фенери се разлагаха в кофите за боклук, черепи и вещици от папиемаше се изгаряха на клади, призраци се прибираха в скриновете заедно с другите чаршафи до следващата година.

За Мартин Все светии бе просто обикновена вечер, в която към студените есенни звезди ревяха тенекиени рогове, децата се носеха като призрачни листа по кремъчни тротоари, тръскаха глави или зелки по веранди, пишеха със сапун имена или различни магически символи по заскрежените прозорци. Всичко това бе толкова далечно и

недостижимо, колкото куклено шоу, гледано от мили разстояние и лишено от всякакъв смисъл.

Трите дни на ноември Мартин гледаше как светлина и сянка се редуват по тавана. Огненото шествие си бе отишло завинаги; есента лежеше в студена пепел. Мартин потъваше все по-дълбоко и по-дълбоко в белите мраморни пластове на леглото, неподвижен, вслушващ се...

В петък вечерта родителите му го целунаха за лека нощ и отидоха на кино в притихналата като църква вечер. Съседката госпожица Таркин остана долу в гостната. Накрая Мартин ѝ викна, че му се спи, и тя си тръгна заедно с плетката си.

Мартин лежеше в тишината и гледаше величествения ход на звездите в ясното, осветено от луната небе. Спомняше си подобни нощи, когато бе кръстосвал градчето; Пес тичаше пред него, зад него, около него, изследваше потъналото в зеленина дере, лочеше вода от локвите, станали бели като мляко от лунната светлина, прескачаше надгробни камъни, сякаш четеше имената върху мрамора; после продължаваха бързо нататък, към поляните, в които единственото движение бе трептенето на звезди, към улици, където сенките не отстъпваха пред теб, а се тълпяха по тротоарите миля след миля. Хайде, тичай, тичай! Гонещ, гонен от лютив дим, мъгла, вятър, призраци, изплашени спомени; у дома, на спокойствие, където е уютно и топло, където може да се спи...

Девет часът.

Звън. Сънненият часовник далеч долу в гостната. Звън.

Пес, върни се и донеси света с теб. Пес, донеси магарешки бодил със скреж по него; или пък само вятъра. Пес, къде си? Чуй ме, ще те повикам.

Затаи дъх.

Някъде далеч... звук.

Надигна се, трепереше.

Ето, отново... същият звук.

Съвсем слаб, като остра топлийка, одраскала небето някъде далеч-далеч.

Смътното ехо на лаещо куче.

Лаят на куче, прекосяващо полета и ферми, черни пътища и зайчи пътеки, тичащо, тичащо, разгонващо с лая си вечерната тишина.

Лаят на обикалящо куче, което приближаваше и се отдалечаваше, засилваше се и забавяше, отиваше напред и се връщаше назад, сякаш завързано за фантастично дълга каишка. Сякаш кучето тичаше и някой му бе подсвирнал под дивите кестени, в сянката-пръст, в черната сянка, в лунната сянка, а кучето бе заобиколило и се дърпаше отново към дома.

Пес! Хайде, Пес, върни се у дома! Хей, къде беше, къде беше? Хайде, намери следата!

Пет, десет, петнайсет минути; звукът, лаят се чуваха все по-близо, още по-близо. Пес! Слушай, момче! Пес! Пес! Повтаряше го отново и отново. Пес! Пес! Лош Пес, да избяга и да не се мярка никакъв толкова дни! Лош Пес, добър Пес, тук, момче, бързо, бързо, и донеси каквото можеш!

Още по-близо, нагоре по улицата, лаят е толкова силен, че разтраква дъските на къщите, завърта железните петли на покривите, залп след залп... Пес! Ето го вече пред вратата...

Мартин потрепери.

Дали да изтича долу и да го пусне, или да изчака мама и татко? Да чака? Господи, да чака ли? Ами ако Пес отново избяга? Не, ще слезе, ще отвори широко вратата, ще извика, ще грабне Пес и бързо ще изтича обратно горе, със смях, с плач, ще го прегърне силно...

Пес спря да лае.

Хей! Мартин така силно се долепи до прозореца, че едва не го счупи.

Тишина. Сякаш някой бе казал на Пес да мълчи, млък, тихо.

Мина цяла минута. Мартин сви юмруци.

Отдолу се чу скимтене.

После вратата бавно се отвори. Някой бе така добър да отвори на Пес. Разбира се! Довел е господин Джейкъбс, господин Гилеспи, госпожица Таркин или...

Вратата се затвори.

Пес се втурна горе, скимтеше, метна се на леглото.

— Пес, Пес, къде беше, какво направи! Пес, Пес!

Притисна го силно и дълго до себе си, плачеше. Пес, Пес. Смееше се и викаше. Пес!

Рязко млъкна.

Отдръпна се. Задържа приятеля си и го погледна с широко отворени очи.

Миризмата на Пес беше различна.

Миризма на странна пръст. Миризма на нощ в нощта, на копаене дълбоко в сенките, дълбоко надолу, където земята лежи редом с други неща, отдавна скрити и разложени. Воняща пръст падаше на буци от муцуната и лапите на Пес. Копал е дълбоко. Наистина дълбоко. Нима е *това*? Наистина ли? Само не *това*!

Що за послание носеше Пес? Какво можеше да означава то? Вонята... воня на тлъста и ужасна гробищна пръст.

Пес, ах, ти, лошо куче, копал си където не трябва. Пес, добро куче, винаги се сприятелява. Пес обича хората. Пес ги води вкъщи.

А сега се чуха стъпки по стълбата. Някой бавно се качваше в тъмнината, спираше често, влачеше крак след крак, бавно, мъчително бавно, бавно...

Пес потрепери. Странната пръст се посипа като дъжд по леглото.

Пес се обърна.

Вратата тихо изскърца.

Мартин имаше гости.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.